

ΑΠ 1665/2022.Απολογία κατηγορουμένου. Ανάγνωση αυτής κατ'άρθρο 365 παρ. 2 ΚΠΔ. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι η ανάγνωση περικοπών και μόνον της έγγραφης απολογίας του κατηγορουμένου στην προδικασία είναι επιτρεπτή, μόνο στην περίπτωση που στο ακροατήριο απαντά ο κατηγορούμενος κάτι διαφορετικό από εκείνο που έχει καταθέσει στην προδικασία και όχι όταν απλώς αρνείται να απαντήσει σε κάποια ερώτηση χάριν της πληρέστερης προστασίας του καθιερωμένου, κατά τα κατωτέρω δικαιώματος σιωπής αυτού. Δυνατότητα ανάγνωσης της απολογίας προς υποβοήθηση της μνήμης του κατηγορουμένου δεν προβλέπεται από την άνω διάταξη. Δεν επιτρέπεται η ανάγνωση και, ειδικότερα, μαζί με τα άλλα αποδεικτικά έγγραφα της κατά την προδικασία ληφθείσας απολογίας του κατηγορουμένου και μάλιστα ολόκληρης, ανεξάρτητα από την τυχόν προβολή ή μη αντιρρήσεων για την ανάγνωσή της, εκ μέρους του κατηγορουμένου, διότι παραβιάζεται το δικαίωμα σιωπής και η αρχή της αμεσότητας που πρέπει να διέπει την ποινική διαδικασία.

«...

Κατά το άρθρο 171 παρ. 1 εδ. δ' του ΚΠΔ, απόλυτη ακυρότητα, που λαμβάνεται και αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και στον Άρειο Πάγο ακόμη, επιφέρει η μη τήρηση των διατάξεων που καθορίζουν την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται στις περιπτώσεις και με τις διατυπώσεις που επιβάλλει ο Νόμος. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι η άσκηση των προσηκόντων στον κατηγορούμενο δικαιωμάτων αναφέρεται σε όλες τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες υφίσταται από το νόμο υποχρέωση του δικαστή να δημιουργήσει οίκοθεν εκείνες τις προϋποθέσεις που καθιστούν δυνατή την άσκηση των παραπάνω δικαιωμάτων, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη σχετική αίτηση ή διαμαρτυρία του κατηγορουμένου. Εξάλλου, κατά τη διάταξη του άρθρου 365 παρ. 2 του ΚΠΔ, "αν όσα εκθέτει ο κατηγορούμενος είναι στο σύνολο τους ή εν μέρει διαφορετικά από όσα ο ίδιος εξέθεσε στην προδικασία, είναι δυνατό να του διαβαστούν οι αντίθετες περικοπές της απολογίας του κατά την ανάκριση". Από τη διάταξη αυτή προκύπτει, ότι η ανάγνωση περικοπών και μόνον της έγγραφης απολογίας του κατηγορουμένου στην προδικασία είναι επιτρεπτή, μόνο στην περίπτωση που στο ακροατήριο απαντά ο κατηγορούμενος κάτι διαφορετικό από εκείνο που έχει καταθέσει στην προδικασία και όχι όταν απλώς αρνείται να απαντήσει σε κάποια ερώτηση χάριν της

πληρέστερης προστασίας του καθιερωμένου, κατά τα κατωτέρω δικαιώματος σιωπής αυτού. Δυνατότητα ανάγνωσης της απολογίας προς υποβολή της μνήμης του κατηγορουμένου δεν προβλέπεται από την άνω διάταξη. Από το συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων συνάγεται, ότι δεν επιτρέπεται η ανάγνωση και, ειδικότερα, μαζί με τα άλλα αποδεικτικά έγγραφα της κατά την προδικασία ληφθείσας απολογίας του κατηγορουμένου και μάλιστα ολόκληρης, ανεξάρτητα από την τυχόν προβολή ή μη αντιρρήσεων για την ανάγνωσή της, εκ μέρους του κατηγορουμένου, διότι παραβιάζεται το δικαίωμα σιωπής και η αρχή της αμεσότητας που πρέπει να διέπει την ποινική διαδικασία. Έτσι, η ανάγνωση, η λήψη υπόψη και η αξιοποίηση αποδεικτικά εκ μέρους του δικαστηρίου της απολογίας του κατηγορουμένου, η οποία δόθηκε στην προδικασία, δημιουργεί απόλυτη ακυρότητα κατά το άρθρο 171 παρ. 1 περ. δ' Κ.Π.Δ. η οποία ιδρύει τον από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α' ΚΠΔ λόγο αναιρέσεως, διότι αφορά στην υπεράσπιση του κατηγορουμένου και ειδικότερα το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησής του, ως ειδικότερη έκφραση του δικαιώματος του για "δίκαιη δίκη", που του εξασφαλίζει το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Η θεμελιώδης αυτή αρχή της σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης, διακηρύσσεται ήδη και από το άρθρο 14 παρ. 3 εδ. ζ' του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ΣΔΑΠΔ), που κυρώθηκε με το Ν. 2462/1997 και έχει την ισχύ που ορίζει το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, κατά το οποίο κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα απολαύει, σε πλήρη ισότητα, μεταξύ των άλλων και την εγγύηση να μην εξαναγκάζεται να καταθέσει εναντίον του εαυτού του ή να ομολογήσει την ενοχή του. (Ολ.ΑΠ 2/2021, ΑΠ 405/2019).

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα πρακτικά της προσβαλλόμενης αποφάσεως, που επισκοπούνται παραδεκτά για τις ανάγκες του αναιρετικού ελέγχου, ο αναιρεσείων κηρύχθηκε ένοχος της αξιόποινης πράξης της ηθικής αυτουργίας στην χρήση πλαστού εγγράφου, που προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 46 και 216 2-1 του Π.Κ. και ειδικότερα κατά το διατακτικό αυτής του ότι: «στην Αθήνα, την 27-10-2015, με πρόθεση προκάλεσε σε άλλον την απόφαση να τελέσει την άδικη πράξη που διέπραξε. Ειδικότερα, στις 27-10-2015, ο Α.Μ., κατέθεσε στο Ε' Τοπικό υποκατάστημα ΕΦΚΑ(Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης) Μισθωτών Αθηνών-Αττικής, τις από 13-9-2015 και 14-10-2015 ιατρικές γνωματεύσεις του Γ.Ν.Α. ΚΑΤ προκειμένου να καταβληθεί επίδομα ασθενείας στον κατηγορούμενο, Η.Λ., οι οποίες ήταν πλαστές, της πλαστότητας συνισταμένης στη νόθευση της ημερομηνίας που έφερε η κάθε μία.

Συγκεκριμένα, η από 13-9-2015 γνωμάτευση, που αφορούσε μάλιστα άλλον ασθενή και δη τον Η.Ε., είχε νοθευτεί όσον αφορά την ανωτέρω ημερομηνία έκδοσής της, καθόσον ο ανωτέρω είχε επισκεφθεί την εφημερία του ως άνω νοσοκομείου την 13-7-2015 και όχι την 13-9-2015, ενώ η από 14-10-2015 γνωμάτευση, που αφορούσε τον κατηγορούμενο, είχε νοθευτεί ως προς την ημερομηνία προσέλευσης του ασθενούς, ο οποίος είχε επισκεφθεί την εφημερία του ιδίου νοσοκομείου την 12-7-2015 και όχι την 14-10-2015, δηλαδή σε διαφορετικές ημερομηνίες από εκείνες που αναγράφονταν στις υποβληθείσες ιατρικές γνωματεύσεις. Την απόφαση να χρησιμοποιήσει τα ανωτέρω πλαστά έγγραφα, καταθέτοντας αυτά στην αρμόδια υπηρεσία του ΕΦΚΑ, προκάλεσε στον Α.Μ., στον παραπάνω τόπο και χρόνο, ο κατηγορούμενος, εν γνώσει τελών της πλαστότητας αυτών, με προτροπές και παραινέσεις, πειθώ και υπόσχεση αμοιβής προς αυτόν και με σκοπό να παραπλανήσει με τη χρήση τους τους αρμοδίους υπαλλήλους του ΕΦΚΑ περί του έχοντος έννομες συνέπειες γεγονότος της δήθεν ασθένειάς του κατά τους άνω χρόνους, που δήθεν επισκέφθηκε την εφημερία του νοσοκομείου ΚΑΤ, προκειμένου να πιστωθεί επίδομα ασθενείας, συνολικού ποσού 882.00 ευρώ(ημερήσιο επίδομα 14,70 ευρώ X 60 ημέρες) στον λογαριασμό του ιδίου(κατηγορουμένου)». Όμως, από το σκεπτικό της προσβαλλόμενης απόφασης προκύπτει, ότι το Δικαστήριο της ουσίας έλαβε υπόψη του και αξιοποίησε αποδεικτικά όσα επιβαρυντικά στοιχεία είχε καταθέσει ο αναιρεσείων γι'αυτόν στις από 11-9-2019 έγγραφες εξηγήσεις του στον Πταισματοδίκη Αθηνών, στηρίζοντας σε αυτές την περί καταφάσεως της ενοχής κρίση του. Ειδικότερα στις αιτιολογίες αυτής αναφέρονται τα ακόλουθα: ".....ο ισχυρισμός του κατηγορουμένου ότι δεν εμπλέκεται στην κατάθεση των παραπάνω νοθευμένων ιατρικών γνωματεύσεων, διότι είχε αναθέσει στον Α.Μ., να επιμεληθεί για την χορήγηση επιδόματος ανεργίας και όχι ασθενείας, δεν αποδεικνύεται βάσιμος και αντιφάσκει με τα αναφερόμενα από τον ίδιο στο πλαίσιο των εγγράφων εξηγήσεων που έδωσε την 11-9-2019 ενώπιον του Πταισματοδίκη Αθηνών, γεγονός που του επισημάνθηκε κατά την ενώπιον του παρόντος Δικαστηρίου απολογία του, χωρίς, όμως, να δοθεί από αυτόν πειστική εξήγηση. Πρέπει συνεπώς να κηρυχθεί ένοχος ηθικής αυτουργίας σε χρήση πλαστών εγγράφων....». Όμως, η κατ'αυτό τον τρόπο αποδεικτική αξιοποίηση των από 11-9-2019 εγγράφων εξηγήσεων του αναιρεσείοντος στον Πταισματοδίκη Αθηνών, στο ακροατήριο του δευτεροβαθμίου Δικαστηρίου, που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, που περιέχουν επιβαρυντικά γι'αυτόν στοιχεία, προσβάλλει

το δικαίωμα σιωπής και μη αυτοενοχοποίησης του αναιρεσειόντος και έτσι επιφέρει απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας, κατ'άρθρον 171 παρ.1 στοιχ. δ' ΚΠοινΔ.

Συνακόλουθα ο σχετικός, από το άρθρο 510 παρ.1 στοιχ.Α' του ΚΠΔ, τρίτος λόγος των προσθέτων λόγων της κρινομένης αιτήσεως αναιρέσεως είναι βάσιμος και, κατά παραδοχή αυτού, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση στο σύνολό της, παρελκούσης της ερεύνης των λοιπών λόγων, ως αλυσιτελών και να παραπεμφθεί η υπόθεση για νέα συζήτηση στο ίδιο Δικαστήριο που εξέδωσε την αναιρεθείσα απόφαση, συγκροτούμενο από άλλους Δικαστές, εκτός από εκείνους οι οποίοι είχαν δικάσει προηγουμένως (αρθρ.519 ΚΠΔ), κατά τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο διατακτικό.

...»